

EESTI KIRJANIKE MITMEKEELNE E-LESIKON (EKEL-EWOD): LÜHIÜLEVAADE (märts 2024.a.; koostanud J. Talvet)

Rahvuskultuuri ja rahvuskirjanduse seisukohalt ajaloolise tähtsusega projekt **Eesti kirjanike e-leksikon EKEL/ EWOD (Eesti kirjanduse e-leksikon; Estonian Writers' Online Dictionary;** (vt <https://sisu.ut.ee/ewod/avaleht>) sai alguse Tartu Ülikooli kirjanduse ja teatriteaduse osakonna riiklikult finantseeritud uurimisprojektist "Eesti kirjandus ja maailmakirjandus võrdleva kirjandusuurimise paradigmas" (2014-2019), mille juhiks oli maailmakirjanduse professor Jüri Talvet.

EWODi /EKEL-i koostamist koordineerivad ühiselt eesti kirjanduse korraline professor Arne Merilai ja tänane emeriitprofessor Jüri Talvet.

Leksikoni tegevtoimetajana tegutseb kirjandusmagister Sven Vabar, kes hoolitseb virtuaalplatvormi tehnilise rajamise, täiustamise ja sisustamise eest.

Vajadus Eesti kirjanike uue leksikoni järele on kasvanud sedamööda, kuidas on aegunud viimased trükis ilmunud eesti kirjanduse leksikonid ("Eesti kirjarahva leksikon", Koost. Heino Puhvel, Eesti Raamat, 1995, 690 lk; "Eesti kirjanike leksikon", koost. Oskar Kruus, Heino Puhvel, Eesti Raamat, 2000, 693 lk).

EWODi /EKEL-i esialgsest kavandatud mahust (vähemalt 700 autorit) on **tänaseks valminud veidi enam kui 600 loovkirjaniku täielikud leheküljed** (vt. EWODi/EKELi autorite alfabeetilises rippmenüüs nimed tumedama sinisega). Autorilehekülgedel sisalduvad autoriprofiilid koos algupärase eestikeelse loomingu põhiandmetega; võimalikult täpsed ja täielikud andmed nende loomingu nii tõlkelise kui ka käsitusliku (olulisema) omakeelse ja võõrkeelse retseptiooni kohta).

EWODi / EKEL-i kõik autoriprofiilid on algupärased, loodud eranditult EWODi /EKEL-i tarbeks.

© **Copyright / avaldamisõigus:** Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituudi kirjanduse ja teatriteaduse osakond / University of Tartu Department of Literature and Theatrical Studies of the Institute of Cultural Research.

Kuigi leksikon on tegemisel ja ka valminu nõuab pidevat täiendamist, on EWODist / EKEList juba praegu saanud usaldusväärsem ja kaasajastatuim allikas eesti kirjanduse vastuvõtuks ja vastuvõtu kohta (uurimused, kriitika, tõlked, tõlgete ajalugu ja kriitika) olgu Eestis või välismaal.

Lühidalt: EWOD / EKEL on mitmekeelne püsivalt täienev ja täiendatav Eesti kirjanike uus leksikon.

TÖÖ ESIMESES JÄRGUS loodi leksikoni olemasolev raam **inglise keeles**, koostati **autoriprofiilid eesti keeles ja tõlgiti need inglise keelde**. Esimese järgu tööd loodame lõpetada **2025.a. alguseks**.

Leksikoni koostamise **TEISES JÄRGUS** (alustatakse hiljemalt 2025. aastal) lisanduvad **rööbitine eestikeelne raam ja kirjanikuprofiilid eesti keeles**.

Eestikeelsed profiilid (mille loojate seas on suur hulk tänase Eesti kirjandusteadlasi ja -kriitikut, vt <https://sisu.ut.ee/ewod/about>) on EWODi / EKELi toimkonna käsutuses. Enne leksikonis avaldamist tuleb need läbi toimetada ja ühtlasi lisada andmed olulisemate

eestikeelsete käsitluste (retseptiooni) kohta (lisaks monograafiatele, mille andmed juba täna leiduvad EWODis / EKELis).

Rahastamine

Leksikoni koostamise rahastamine muutus TÜ-s kriitiliseks 2022. aasta algusest, kui lõppes rahastus Eesti Uuringute Tippkeskuse eelarvest ja selgus, et TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituudi (KU) eelarvesse ei mahtunud EWODi /EKELi eestikeelsete kirjanikuprofiilide koostajate ja tõlkija töö lepingupõhist tasustamist. Kuni käesoleva 2023. aasta lõpuni saadi ajutist leevendust TÜ kirjanduse rahvusprofessori vahenditest.

Kirjandusteaduse rahastamise üldine puudulikkus on tekitanud ohu, et kirjanduse rahvusprofessori vahendeist ei saa 2024. aastal enam piisavat toetust EWODi - EKELi koostamise jätkamiseks.

2024.a. peaülesanne on edukalt ja väärilt lõpule viia EWODi - EKELi koostamise I etapp (järg) – koostada ja lisada olemasolevatele veel ligilähedaselt 100 loovkirjaniku autoriprofiilid ja tagada nende heatasemelise tõlge inglise keeles, koos loomingu põhianndmetega).

(EWODi eesmärkide kohta vt artiklid: J. Talvet, **Mis on Ewod? Milleks?.** - Looming, no 8, 2020; Sven Vabar, **A major new ongoing Estonian literary-cultural project.** - ELM: Estonian Literary Magazine, No. 2, 2019, pp 18-19, <http://elm.estinst.ee/reflections/ewod-a-major-new-ongoing-estonian-literary-cultural-project/>). Arne Merilai: Sirp 1.03.24: <https://sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/eesti-kirjanike-leksikon-taiesti-voimalik/>)